

TITULO SUPERIOR EN CONSERVACIÓN E RESTAURACIÓN DE BENS CULTURAIS

Escola Superior de Conservación e Restauración de BBCC de Galicia

Iconografía, iconoloxía e tipoloxía I

Departamento: Historia, valoración e clasificación dos bens culturais

Obrigatoria da especialidade	Curso: 3º escultura	1º Cuadrimestre	2 ECTS
------------------------------	---------------------	-----------------	--------

Teórica

Profesor: José Granados Marín
granadosmarin@edu.xunta.gal
Horario: 2 horas semanais
DESCRIPCIÓN DA MATERIA

Introdución aos métodos e sistemas iconográficos e tipolóxicos para a correcta valoración e clasificación dos bens culturais escultóricos. Fundamentos e principios iconográficos e tipolóxicos dos bens culturais da especialidade.

COMPETENCIAS TRANSVERSAIS

T1	Organizar e planificar o traballo de forma eficiente e motivadora.
T2	Recoller información significativa, analizala, sintetizala e xestionala adecuadamente.
T3	Solucionar problemas e tomar decisións que respondan aos obxectivos do traballo que se realiza.
T4	Utilizar eficientemente as tecnoloxías da información e a comunicación.
T8	Desenvolver razoada e criticamente ideas e argumentos
T9	Integrarse adecuadamente en equipos multidisciplinares e en contextos culturais diversos.
T11	Desenvolver na práctica laboral unha ética profesional baseada na apreciación e sensibilidade estética, medioambiental e cara a diversidade.
T14	Dominar a metodoloxía de investigación na xeración de proxectos, ideas e solucións viables.
T17	Contribuír coa súa actividade profesional á sensibilización social da importancia do patrimonio cultural, a súa incidencia nos diferentes ámbitos e a súa capacidade de xerar valores significativos.

COMPETENCIAS XERAIS DA TITULACIÓN

X1	Contextualizar o ben cultural, entendendo o seu significado como testemuña documental para o seu respecto e transmisión.
X11	Acadar a capacidade de colaborar e traballar en equipo con outros profesionais, establecendo os mecanismos axeitados de comprensión e diálogo interdisciplinario.
X19	Coñecer e aplicar os recursos de investigación: metodoloxía científica, fontes documentais e historiográficas, análise, interpretación e síntese de resultados.
X20	Ter a capacidade para obter, presentar e difundir información sobre os bens culturais e a metodoloxía dos procesos de conservación e restauración.

COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DA ESPECIALIDADE

EE5	Establecer un diálogo interdisciplinario con outros profesionais relacionados co ámbito do patrimonio cultural, especialmente no concenrente ao escultórico.
-----	--

CURSO ACADÉMICO 2023-2024

EE10	Utilizar os recursos que as novas tecnoloxías facilitan para o desenvolvemento do exercicio profesional.
EE11	Investigar o patrimonio cultural escultórico desde o punto de vista histórico, das súas fontes documentais, da súa evolución material, funcional ou simbólica, así como a súa adecuación aos traballos de conservación-restauración de bens culturais. Coñecemento dos principais métodos e técnicas de investigación histórica aplicados á conservación-restauración de bens culturais.
COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DA MATERIA	
<ul style="list-style-type: none"> • Coñecer e empregar os distintos métodos de análise e clasificación iconolóxica e tipolóxica aplicables á conservación e restauración de bens culturais escultóricos. • Identificar e clasificar as principais iconografías propias da mitoloxía clásica presentes nos bens escultóricos, sinalando os seus elementos constitutivos: signos, símbolos, atributos, episodios e variantes tipolóxicas. • Sinalar as posibles variacións e modificacións ao longo do tempo acaecidas nas iconografías mencionadas no punto anterior. • Empregar e demostrar un coñecemento axeitado da terminoloxía científica da materia. • Ter a capacidade de integrar e aplicar os coñecementos e habilidades adquiridas na materia á práctica da conservación-restauración de bens escultóricos. • Acadar unha correcta expresión oral e escrita, empregando unha linguaxe científica e obxectiva, na elaboración e presentación de traballos escritos, na súa presentación oral así como na realización de probas escritas. 	

UNIDADES DIDÁCTICAS		
Unidade	Subtemas	% da materia
1. Introducción.	1.1 Concepto e definición de Iconografía, iconoloxía e tipoloxía. 1.2 Escolas metodolóxicas. Sistemas de clasificación iconográfica aplicados á conservación e restauración de bens culturais escultóricos. 1.3 Gramática iconográfica: atributos, símbolos, alegorías, personificacións	10%
2. Os mitos gregos: mitos cosmogónicos.	2.1 Fontes da mitoloxía grega. 2.2 Cosmogonía. 2.3 Divinidades pre-olímpicas. 2.5 Titanomaquia.	15%
3. Os mitos gregos: o panteón olímpico.	3.1 A primeira xeneración olímpica. 3.2 A segunda xeneración olímpica. 3.3 A Xigantomaquia. 3.4 Divindades menores e colectivas. 3.5 Antropogonía.	35%
4. Os mitos gregos: ciclos e lendas épicas.	4.1 Heracles. 4.2 Mitos atenienses, tebáns, da Argólida, cretenses, corintios e laconios. 4.3 Iconografía da Guerra de Troia e da Odisea.	30%

5. Ciclos e figuras mitolóxicas do mundo román.	5.1 Orixe e fontes da mitoloxía romana. Adopción dos mitos gregos. 5.2 Deuses da natureza e da familia. 5.3 Deuses do Estado román. 5.4 Personificacións. 5.5 Divindades orientais.	10%
---	---	-----

PLANIFICACIÓN DOCENTE

Metodoloxías	Horas aula	Horas fóra	Total
Sesión maxistral	20		20
Estudos de caso, debates e outras actividades	16	2	18
Estudo autónomo		12	12
Total	36	14	50

METODOLOXÍA DOCENTE

Metodoloxía	Descrición
Sesión maxistral	Coñecemento das bases teóricas da materia, sobre as que construír o traballo autónomo, utilizando as sesións maxistras e outras ferramentas aportadas.
Estudos de caso, debates e outras actividades	Busca, lectura e traballo de documentación; propostas de resolución de problemas e/ou exercicios realizados na aula polo alumnado de xeito autónomo; charlas abertas a partir da lectura e comentario de artigos científicos ou documentos audiovisuais, noticias de actualidade ou estudos de caso; actividades complementarias como visitas, traballos de campo, viaxes de estudo, conmemoracións, etc., e tarefas propostas asociadas a elas.
Proba escrita (avaliación continua)	Exame dos contidos tratados nas aulas, a realizar en datas próximas ao final do cuadrimestre.
Proba da convocatoria ordinaria	Proba escrita. A realizar na data e hora fixada no calendario oficial de exames da ESCRBCG. A proba versará sobre os contidos que figuran na presente guía docente.
Proba da convocatoria extraordinaria	Proba escrita para os alumnos/as que non superasen a materia na convocatoria ordinaria. A realizar na data e hora fixada no calendario oficial de exames da ESCRBCG. A proba versará sobre os contidos que figuran na presente guía docente.

SISTEMAS DE AVALIACIÓN

Método	Criterios	% avaliación
--------	-----------	--------------

AVALIACIÓN CONTINUA		
Proba escrita	Avaliación da correcta adquisición dos obxectivos, competencias e contidos da materia. Consistirá na identificación, comentario e análise de varias obras, comentarios de textos, desenvolvemento de preguntas ou temas propostos e/ou definición de termos. Cada parte da proba levará indicada a porcentaxe que pondera sobre a nota final da mesma. Cada un dos exercicios a resolver puntuarase de 0 a 10. Para que a proba escrita poida facer media aritmética co resto de actividades avaliadas a calificación obtida na mesma ten que ser igual ou superior a 5.	70 %
Estudos de caso, debates e outras actividades. Observación sistemática a través do seguimento do traballo na aula.	Participación e correcta realización das tarefas e actividades propostas no apartado “estudos de caso, debates e outras actividades”, interese pola materia e asistencia regular.	30%
Total		100 %
PROBA ESCRITA CONVOCATORIA ORDINARIA		100%
PROBA ESCRITA CONVOCATORIA EXTRAORDINARIA		100%
OUTROS COMENTARIOS Á AVALIACIÓN E MEDIDAS DE RECUPERACIÓN:		
<ul style="list-style-type: none"> • Todos os alumnos teñen dereito a dúas convocatorias, unha ordinaria e outra extraordinaria. As datas, horas e lugares de celebración das mesmas faranse públicas coa suficiente antelación e poderán ser consultadas nos taboleiros e na páxina web da ESCRBCG. • Avaliarase de forma continuada o progreso do proceso de aprendizaxe. A cualificación final da materia para os alumnos da avaliación continua consistirá nos sistemas de avaliación expostos na táboa anterior. A fórmula de cálculo para a cualificación obtida ó longo do curso será a seguinte: [Cualificación final = nota proba escrita final x 0,70 + estudos de caso, debates e outras actividades x 0,30]. • Os alumnos que non aprobaron ou non se presentaron na convocatoria ordinaria poderán recuperar a materia na convocatoria extraordinaria que terá as mesmas características que a proba da convocatoria ordinaria. 		
ATENCIÓN PERSONALIZADA		
Ofrecerase atención personalizada ó alumnado durante todo o curso. As titorías realizaranse no despacho do profesor no horario asignado a comezo de curso mediante o correo electrónico do profesor que figura máis arriba.		

BIBLIOGRAFÍA RECOMENDADA

BIBLIOGRAFÍA BÁSICA:

- CARMONA MUELA, J.: *Iconografía clásica. Guía básica para estudantes*, Madrid, Istmo, 2000.

- CARPENTER, T. H.: *Arte y mito en la antigua Grecia*, Barcelona, Destino, 2001.
- ELVIRA BARBA, M. A.: *Arte y mito. Manual de iconografía clásica*, Madrid, 2008.
- GALLARDO LÓPEZ, M.D.: *Manual de mitología*, Madrid, 1995.
- GRIMAL, P.: *Diccionario de mitología griega y romana*, Barcelona, 1989.
- TRINIDAD LAFUENTE, I.: *Tesouro y diccionario de objetos asociados a ritos, cultos y creencias*, Ministerio de Cultura, 2011.
- VV. AA. : *Guía para identificar los personajes de la mitología clásica*, Cuadernos de Arte Cátedra, Madrid, 2017.

BIBLIOGRAFÍA COMPLEMENTARIA:

- ALMAGRO, M. J.: *Mitología clásica*, Madrid, 1995.
- BURKE, P.: *La fabricación de Luis XIV*, Madrid, Nerea, 1995.
- ESTEBAN LORENTE, J.F.: *Tratado de iconografía*, ISTMO, Madrid, 1998.
- GONZÁLEZ DE ZÁRATE, J.M.: *Método iconográfico*, Vitoria-Gasteiz, 1991.
- GRAVES, R.: *La guerra de Troya*, Barcelona, Munich Editores, 1999.
- MORALES, S.: *Formas elocuentes. Reflexiones sobre la teoría de la representación*, Madrid, 2004.
- MOORMANN, E. M. y UITTERHOEVE, W.: *De Acteón a Zeus. Temas sobre la mitología clásica en la literatura, la música, las artes plásticas y el teatro*, Madrid, Akal, 1997.
- OLMOS, R.: *Mitos y ritos en Grecia*, Madrid, 2004.
- PANOFKY, E.: *Estudios sobre iconología*. Alianza editorial. Madrid, 1985.
- PANOFKY, E. y SAXL, F.: *Mitología clásica en el arte medieval*, Vitoria, 2015.
- TERVARENT, G.: *Atributos y símbolos en el arte profano. Diccionario de un lenguaje perdido*, Barcelona 2002.

OBSERVACIÓNS

- Usarase a plataforma Moodle para que o alumno poida consultar e dispoñer da presente guía docente, para deixar material didáctico para o alumnado, para formalizar a entrega de traballos e para outros usos relacionados coa materia e tamén como modo de comunicación profesor/alumno. O uso desta plataforma é obrigatorio para o alumnado que curse a avaliación continua, e moi recomendable para o resto.
- É imprescindible que o alumno aplique una metodoloxía axeitada á hora de proceder ó estudo dos contidos da materia e á realización das distintas tarefas (toma de apuntes e anotacións, busca e selección de materiais, cronogramas, presentacións, etc.).
- O plaxio e apropiación de materiais científicos en distintos soportes (edicións dixitais ou en papel) sen o citado previo da súa fonte é un delito e suporá un suspenso.
- A biblioteca da ESCRBCCG conta con material bibliográfico específico sobre os contidos da materia. O seu uso habitual é imprescindible para acadar correctamente os obxectivos da materia polo que formará parte das actividades lectivas da materia.
- O uso ou funcionamento de teléfonos móbiles e outros dispositivos (TIC,s) con capacidade de copia ou gravación non está permitido.